

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหาร ในช่วงปีพ.ศ. 2509 – 2549 ผู้วิจัยได้นำแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางการศึกษา ได้ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรัฐประหาร
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทหารกับการเมือง
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรัฐประหาร

คำว่าปฏิวัติ (Revolution) มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Revolution หมายถึง การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากระบบเดิม ยกเลิกระบบเดิมใช้ระบบใหม่หรือการรื้อโครงสร้างเดิมเป็นส่วนใหญ่ หรือจะใช้เป็นคำที่อธิบายว่ามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เช่น ปฏิวัติตนเอง คือการปรับปรุงตัวเองใหม่ จากหน้ามือเป็นหลังมือ เป็นต้น ในอีกความหมายหนึ่งเกี่ยวกับระบบการเมือง ระบุว่าการปฏิวัติคือการยึดอำนาจจากผู้ปกครองเดิม แล้วทำการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง เช่น การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 ซึ่งต่างจากรัฐประหารที่เป็นการยึดอำนาจปกครอง แต่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง เช่น รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2549 นอกจากนี้คำว่า ปฏิวัติ ยังหมายถึง การยึดอำนาจโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ อาจมีหรือไม่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และอาจจัดตั้งให้มีรัฐบาลและสภาตามแบบฉบับการปกครองทั่วไป แต่รัฐบาลและสมาชิกสภาจะมาจากการแต่งตั้งทั้งหมด (สุราชัย ยัมประเสริฐ, 2550: 200)

เมื่อกล่าวโดยสรุปการปฏิวัติ หมายถึง การเปลี่ยนรูปแบบหรือระบอบการปกครองประเทศจากรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งอย่างสิ้นเชิง เช่น การปฏิวัติฝรั่งเศส (เปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชไปสู่ระบอบสาธารณรัฐ) หรือในประเทศไทย ก็คือสมัยรัชกาลที่ 7 ที่เปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

สำหรับคำว่า รัฐประหาร มาจากคำในภาษาฝรั่งเศสว่า Coup d'Etat (อ่านว่า คู-เด-ต้า) ซึ่งภาษาอังกฤษนำมาใช้ทับศัพท์จนเป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลาย มีความหมายถึง การเข้ายึดนโยบายของรัฐโดยใช้กำลังของกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจมีเป้าหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำของ

สถาบันการปกครอง หรือ หมายถึง การยึดอำนาจโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ แต่ยังคงใช้รัฐธรรมนูญฉบับเก่าต่อไป หรือประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นานนัก (สมหมาย วิชาวรรณ, 2543: 6)

ในอีกความหมายหนึ่ง รัฐประหาร หมายถึงการล้มล้างรัฐบาลที่บริหารปกครองรัฐในขณะนั้น แต่มิใช่การล้มล้างระบอบการปกครองหรือรัฐทั้งรัฐเสมอไป และมีจำเป็นต้องมีการใช้ความรุนแรงหรือนองเลือดเสมอไป เช่น หากกลุ่มทหารอ้างว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งบริหารประเทศชาติผิดพลาด และจำเป็นต้องบังคับให้รัฐบาลพ้นจากอำนาจ จึงใช้กำลังบังคับให้ออกจากตำแหน่งและประกาศรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ หรือประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ทันที เยี่ยงนี้ก็เรียกว่าได้ว่าเป็นการก่อรัฐประหาร

สำหรับคำว่า กบฏ (Renegade หรือ Rebel) ถือเป็นความผิดอาญฐานกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญหรือล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการ หรือแบ่งแยกราชอาณาจักร หรือยึดอำนาจการปกครองในส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งราชอาณาจักร เรียกว่า ความผิดฐานเป็นกบฏ, ขบถ ก็ใช้ และส่วนคำว่า การยึดอำนาจ มักใช้ควบคู่ไปกับคำว่า รัฐประหาร เพื่อแสดงถึงความสำคัญหรือความจำเป็นของการทำรัฐประหาร เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติ พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อ้างเหตุผลสนับสนุน (การทำรัฐประหาร) ว่า

“การยึดอำนาจครั้งนี้ได้กระทำด้วยความจำเป็นที่สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกเรากำลังถึงขีดสุด เป็นภัยอันใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีอื่น ๆ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงไปใช้วิธีใดได้” (สมหมาย วิชาวรรณ, 2543: 7)

สรุปได้ว่าความหมายของ รัฐประหาร หรือ การยึดอำนาจ รัฐประหาร เป็นการกระทำโดยมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารประเทศมากกว่าจะเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารประเทศทั้งระบบ ทั้งนี้รัฐประหารไม่จำเป็นจะต้องกระทำโดยคณะทหาร หรือผู้มีอำนาจเสมอไป แต่อาจเป็นการกระทำโดยกลุ่มบุคคลใดที่มีอำนาจหรือไม่มีอำนาจก็ได้ เช่น ประชาชนหรือพลเรือนก็ทำได้ เพียงแต่ทหารถูกมองมาโดยตลอดว่าเป็นผู้ที่สามารถทำรัฐประหารได้ง่ายหรือเหมาะสมที่สุด เพราะทหารมีกำลังพล อาวุธ ยุทโธปกรณ์ ที่สามารถใช้เป็นฐานกำลังในการเข้ายึดอำนาจได้ง่าย ความจริงกลุ่มประชาชนหรือบุคคลพลเรือนก็สามารถยึดอำนาจหรือทำรัฐประหารได้เหมือนกัน ดังเช่น กรณี 14 ตุลาคม 2516 หรือ 6 ตุลาคม 2519 ที่นิสิตนักศึกษาและประชาชนเป็นผู้ก่อเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยการขับไล่ผู้นำทหารที่ปกครองประเทศในขณะนั้นลงมาจากตำแหน่ง ในกรณีของประเทศไทยคำว่า ปฏิวัติ หรือ รัฐประหารมักจะถูกนำมาใช้ผิดความหมายและสลับกันไปมา เช่น คำว่า ปฏิวัติ (หรือบางครั้งใช้คำว่า คณะปฏิรูป) มักจะถูกนำมาใช้ในการทำรัฐประหารแทนการปฏิวัติจริง ดังนั้นคำว่า

ปฏิวัติ จึงมักจะถูกอ้างและนำมาใช้แทนคำว่า รัฐประหาร (Coup d' Etat) เสมอ รวมทั้งการเอาคำว่า การยึดอำนาจ (The Seizure of Power) มาใช้ประกอบด้วย สำหรับประเทศไทยในอดีต คณะทหารผู้ทำการยึดอำนาจหรือก่อรัฐประหาร มักจะใช้คำว่า ปฏิวัติ แทนคำว่า รัฐประหารหรือการยึดอำนาจ เพราะเห็นว่าคำว่า ปฏิวัติ เมื่อนำมากล่าวแล้วมีความขึงขัง หรือเพื่อต้องการให้เกิดความขลังมากกว่า เพราะเมื่อประชาชนทั่วไปได้ยินหรือฟังแล้วคำว่า ปฏิวัติมักจะคิดว่าการใช้คำว่า รัฐประหารซึ่งไม่น่าหนักแน่นและอ่อนไปไม่เหมาะเท่ากับคำว่าปฏิวัติ นั่นเอง แต่คำที่ถูกต้องคือคำว่า รัฐประหาร เพราะเป็นคำที่แสดงถึง ความต้องการที่จะเปลี่ยนแต่ตัวหรือคณะผู้บริหารปกครองประเทศเท่านั้น (สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ, 2550: 208-213)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทหารกับการเมือง

ในประเทศกำลังพัฒนา กองทัพเปรียบเทียบกับเสาค้ำยันอำนาจด้านความมั่นคงเพื่อการคงอยู่ที่สำคัญที่สุดของรัฐและรัฐบาลผู้บริหารประเทศ ในขณะที่เดียวกันทหารก็มีบทบาททั่วไปและสิทธิหน้าที่ในทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ ส่วนบทบาทที่ไม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ทหารมักจะเข้าไปแทรกแซงบ่อยครั้งก็คือ ทหารสามารถที่จะเข้าไปเป็นผู้เปลี่ยนแปลงอำนาจของรัฐหรือเข้าไปแทรกแซงทางการเมืองได้อีกส่วนหนึ่งด้วย เพราะฉะนั้นการศึกษาการทำรัฐประหารโดยกองทัพ จึงเป็นการศึกษารูปแบบของการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหาร

Samuel P. Huntington (1976 อ้างในชาญวิทย เกษตรศิริ, 2543) เรียกกระบวนการเมืองในอดีตที่มีสถาบันทางการเมืองอ่อนแอว่าเป็นสถาบันที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของขุนศึก (Praetorian System) และกลุ่มทหารที่เข้ามาแทรกแซง ยึดอำนาจทางการเมืองจากขุนนางที่เป็นชนชั้นผู้ปกครอง เป็นขุนศึกผู้ยึดอำนาจ (Praetorian Soldiers) ซึ่งกระบวนการเมืองที่มีสถาบันทางการเมืองอ่อนแอเช่นนี้ มักจะไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนในการถ่ายทอดและแสวงหาอำนาจการปกครองที่ชอบธรรม ทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จนกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กระตุ้นหรือปลุกเร้าให้ทหารซึ่งเป็นผู้ถืออาวุธกลุ่มอื่นเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง (Political Intervention) ด้วยการทำการยึดอำนาจหรือรัฐประหารแทน

นอกจากนี้ Samuel P. Huntington กล่าวว่าสาเหตุที่แท้จริงที่ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองมิใช่อยู่ที่ตัวสถาบันทหารหรือขึ้นอยู่กับความแข็งแรงของสถาบันทหาร แต่กลายเป็นประเด็นทางการเมืองหรือความต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองของสังคมนั้นให้เข้าไปในทางที่ดีขึ้น นั่นคือ เมื่อสังคมเกิดปัญหาความสับสนวุ่นวายมากจนถูกยกขึ้นเป็นประเด็นทางการเมือง และไม่มีสถาบันทางการเมืองอื่นใดจะสามารถแก้ไขเหตุการณ์นั้นได้ จนเกิดสถานการณ์ที่เรียกว่า ช่องว่าง

ทางการเมือง (Political Vacuum) ซึ่งเปิดโอกาสให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ด้วยการทำรัฐประหารและยึดอำนาจแทน

แม้ว่าในบางสถานการณ์ ทหารจะเข้ามามีบทบาททางการเมืองในฐานะผู้พิทักษ์ปกป้องคุ้มครองรัฐและสถาบันทางการเมืองให้อยู่รอดปลอดภัยจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้น โดยที่ยังไม่มีความมุ่งหมายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองก็ตาม แต่การกระทำเช่นนั้นย่อมหมายความว่า เมื่อใดที่ทหารได้เข้ามาแทรกแซงทางการเมือง เมื่อนั้นการเมืองได้เข้าไปสู่กองทัพด้วยเช่นกัน

Samuel P. Huntington (1976 อ้างในชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2530) มีแนวคิดที่เกี่ยวกับทหารประการหนึ่งว่า การปรับปรุงกองทัพให้ทันสมัย ทำให้ทหารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพจะมีความทันสมัยไปด้วย และจะทำให้ทหารเข้าใจถึงสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศได้ดียิ่งขึ้นด้วย ดังนั้นถ้าเกิดมีปัญหาทางการเมืองทหารในฐานะประชาชนคนหนึ่งจึงมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์ระบอบการเมืองภายในกรอบตามที่สมควรกระทำได้ แนวโน้มที่ทหารจะสนับสนุนหรือหาทางแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมจึงยังคงอยู่ แม้จะมีความคิดว่าทหารควรมีหน้าที่ของความเป็นทหารอาชีพ (Professional Soldiers) โดยไม่มายุ่งเกี่ยวกับการเมือง และควรกลับเข้าไปอยู่ในกรมกองของทหารตามเดิม (Return to the Barracks) อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและโยงมาถึงการเมืองในลำดับต่อมา ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expertise) ด้านการทหารซึ่งมีอำนาจ อาวุธ ปืน กระสุน และยุทธโศปกรณ์ต่างๆ เช่น รถถัง เครื่องบิน ฯลฯ อยู่ในมือในขณะที่กลุ่มองค์กรอื่นไม่มี ทำให้ทหารเกิดความได้เปรียบ และเมื่อถูกกระตุ้นจากการเรียกร้องของสังคม ประชาชนรวมทั้งจากสื่อมวลชน และจากสถานการณ์ทางการเมืองที่เริ่มเลวร้ายลงไปเรื่อยๆ ทหารหรืออัศวินม้าขาว (The Man on Horsewhite) ก็จะเข้ามาทำรัฐประหารยึดอำนาจจากผู้ปกครองประเทศแทน โดยผู้นำทหารจะทำหน้าที่ปกครองประเทศเอง หรืออาจจะเลืกรัฐบาลพลเรือนชั่วคราวขึ้นมาบริหารประเทศแทน จากนั้นจึงจัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่แทนฉบับเดิมที่ถูกฉีกทิ้งไป ต่อจากนั้นจึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐบาลชุดใหม่ต่อไป

สิ่งที่เกิดขึ้นมาเช่นนี้เกิดขึ้นกับการเมืองของหลายประเทศที่กำลังพัฒนาและโดยเฉพาะกับการเมืองของไทยที่ดำเนินต่อไปในลักษณะซ้ำ ๆ กัน จนกลายเป็นลักษณะวนเวียนอยู่ในวงจรอุบาทว์ (หรือเรียกในภาษาอังกฤษว่า The Vicious Circle of Thai Politics) หมายความว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว จึงเริ่มมีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น มีกฎหมายเลือกตั้งกฎหมายพรรคการเมือง ตามมาด้วยการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาด้วยการเลือกตั้ง มีรัฐสภาและการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ จากนั้นจะเป็นช่วงที่แห่งความสุขแห่งการจัดสรรปันส่วนระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลกับพรรคการเมืองเปรียบเหมือนในช่วงเวลาของการดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ ต่อจากนั้นอีกไม่นานก็เริ่มมีความขัดแย้งทางการเมืองเกิดปัญหาความไม่ลงรอยระหว่างพรรคการเมืองด้วยกันเองหรือกับรัฐบาล

จนนำไปสู่ปัญหาการต่อต้านและเริ่มมีการชุมนุมเพื่อเดินขบวนเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือการบริหารประเทศเสียใหม่ และเหตุการณ์เริ่มขยายตัวออกไปจนกลายเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมือง ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศที่รุนแรงรัฐบาลเกิดความอ่อนแอ ขาดเสถียรภาพ ยิ่งพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลมีหลายพรรค ยิ่งเกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความเดือดร้อนจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำ จนเกิดความขัดแย้งกันมากขึ้น ในที่สุดจะมีการเรียกร้องเป็นนัยๆ ให้มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และท้ายสุดจะมีการเรียกร้องให้ทหารเป็นอศวินม้าขาวเข้ามาแก้ไขปัญหาทางการเมืองให้ และนั่นจึงทำให้ทหารต้องเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ทั้งจากการเรียกร้องของสาธารณชนและจากความต้องการของทหารเอง จนกลายเป็นวงจรอุบาทว์หรือวัฏจักรแห่งความชั่วร้าย ซึ่งวงจรอุบาทว์นี้ มักจะเกิดขึ้นซ้ำๆ ไปกับการพัฒนาทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งเกิดขึ้นกับการเมืองไทยด้วย (ชยอนันต์ สมุทวณิช, 2530: 19)

2.2.1 ปัจจัยและสาเหตุที่ทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง

ก่อนเกิดรัฐประหาร ผู้นำทหารส่วนใหญ่มักจะให้ความเห็นผ่านทางสื่อต่างๆ ว่าทหารจะไม่ทำรัฐประหารหรือยึดอำนาจจากรัฐบาล เพราะเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย แต่ในท้ายที่สุด ทหารต้องเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองเพราะทนเห็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง ทำให้ทหารซึ่งมีหน้าที่รักษาความมั่นคงและราชบัลลังก์ของประเทศ ไม่สามารถที่จะอดทนและรับสภาพแบบนั้นได้อีกต่อไป ทหารจึงต้องเข้ามาทำรัฐประหารเพื่อร่วมกันหาแนวทางหรือกำหนดมาตรการใหม่ให้สังคมและการเมืองมีสภาพที่ดีขึ้น ทั้งนี้ส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองมากกว่าองค์กรอื่นใดด้วยเหตุผลดังนี้ (ชยอนันต์ สมุทวณิช, 2544: 24-26)

1. ทหารเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรที่ดี มีเอกภาพและมีความเข้มแข็ง มีความพร้อมมากกว่าองค์กรทางสังคมอื่นๆ และยังมีอาวุธในขณะที่องค์กรอื่นไม่มี เมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองที่องค์กรอื่นแก้ไขไม่ได้ จะมีการเรียกร้องทั้งทางตรงหรือทางอ้อมให้ทหารเข้ามาช่วยเป็นอศวินม้าขาวทำรัฐประหาร เพื่อแบกรับภาระแก้ไขปัญหามองการเมืองแทนข้าราชการหรือพลเรือนกลุ่มอื่น
2. โครงสร้างของสังคมเอื้อต่อการมีบทบาททางการเมืองของทหาร เพราะทหารเป็นส่วนหนึ่งของสังคมร่วมกับสถาบันอื่น เมื่อสังคมเกิดปัญหา ก็จะกระทบถึงสถาบันทหาร เมื่อทหารมีการจัดองค์กรและมีความพร้อมมากกว่าสถาบันอื่น จึงสามารถเข้าแทรกแซงทางการเมืองได้ง่าย

3. คณะทหารเป็นกลุ่มผลประโยชน์หนึ่ง เมื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตนถูกกระทบกระเทือน เช่น งบประมาณทางทหารถูกจำกัด ตัดทอนหรือลดลง ทหารจะปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตนด้วยการเรียกร้องกับรัฐบาล เมื่อไม่ได้ตามต้องการทหารจะเข้าแทรกแซงเพื่อปกป้องรักษาหรือดำรงผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอาไว้

4. ทหารเข้าแทรกแซงทางการเมือง ด้วยความต้องการของกลุ่มคณะทหารบางกลุ่มทั้งนี้ เป็นเพราะความไม่พอใจกลุ่มบุคคลอื่น หรือเป็นความต้องการ รวมถึงความทะเยอทะยานของตนจึงเข้าทำรัฐประหาร เพื่อผลประโยชน์ของตนหรือของกลุ่ม

5. ทหารเห็นว่ารัฐบาลที่บริหารประเทศไร้สมรรถภาพ หรือก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง จนเกิดความแตกแยกทางความคิดโดยเฉพาะแนวคิดทางการเมืองที่แตกแยกออกเป็นหลายประเด็นจนกลายเป็นความสับสน และทหารมองว่าเป็นความล้มเหลวของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการมีสถาบันทางการเมืองที่อ่อนแอ พรรคการเมืองไม่มีเสถียรภาพ ขาดความมั่นคง ที่สำคัญคือประชาชนขาดประสบการณ์ทางการเมือง หรือมีน้อยหรือไม่มีความรู้ทางการเมืองกับประชาธิปไตยมากพอ ทำให้ขาดความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือในอดีตประเทศนั้นด้วย ตกอยู่ใต้อิทธิพลหรือเป็นเมืองขึ้นมาก่อนจนเกิดช่องว่างของอำนาจ เมื่อประเทศได้รับเอกราชจึงขาดความมีเสถียรภาพทางการเมือง ทำให้ทหารซึ่งคงความคิดของความรักชาติ (Patriotism) เหนือองค์กรอื่น หรือการมีความเป็นชาตินิยมสูง (Nationalism) จึงเกรงว่าประเทศชาติจะประสบปัญหาที่ร้ายแรงไปกว่านี้และส่งผลกระทบไปถึงความมั่นคงและความอยู่รอดของชาติ ประกอบกับการที่มีสถาบันทหารเป็นองค์กรที่เข้มแข็งกว่าองค์กรอื่น จึงทนต่อสภาพเช่นนี้ไม่ได้ต้องเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองด้วยการทำรัฐประหาร

ประเด็นที่มีการโต้แย้งกัน คือ นักวิชาการกลุ่มหนึ่งเห็นว่าถ้าทหารมีความเป็นทหารมืออาชีพมากขึ้นจะเข้าแทรกแซงทางการเมืองน้อยลง ส่วนอีกกลุ่มเห็นว่า ยิ่งทหารมีความเป็นทหารมืออาชีพมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่ทหารจะเข้าแทรกแซงทางการเมืองยิ่งมีมากขึ้นตามไปด้วย

สำหรับนักวิชาการกลุ่มแรกเห็นว่า ถ้าทหารมีความเชี่ยวชาญพิเศษมากขึ้นจะไม่สนใจหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองมากนัก ดังเช่น ทหารของสหรัฐอเมริกาที่ไม่สนใจที่จะเข้าแทรกแซงทางการเมือง นอกจากปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ในขณะที่นักวิชาการอีกกลุ่มเห็นว่า ยิ่งทหารมีความเป็นทหารมืออาชีพมากขึ้นเท่าใด ทหารจะยุ่งกับการเมืองมากขึ้นเท่านั้น (Samuel E. Finer, 1991: 256) เพราะทหารมีความทันสมัยขึ้น มีการพัฒนาการ มีการศึกษาและทัศนคติทางการเมืองสูงขึ้น ทหารกลุ่มนี้จะประเมินการปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมืองและตัวนักการเมืองว่าเป็นไปตามครรลองที่ถูกต้องตามที่คิดทหารก็จะเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง

ขณะเดียวกัน Samuel E. Finer (1991) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่องค์การทางทหารรวมถึงกองทัพไทยมีความเข้มแข็งและการจัดองค์กรที่ดีได้ด้วยกัน 4 ประการ คือ

1. ทหารมีสายการบังคับบัญชา (Chain of Command) ที่เป็นขั้นตอน ทำให้เป็นการง่ายต่อผู้บังคับบัญชาในการออกคำสั่งและควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้กระทำตามได้อย่างเคร่งครัดและทหารมีวินัยที่เข้มแข็งกว่าของหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ
2. ทหารมีการสั่งการที่เป็นลำดับชั้น (Echelon of Hierarchy) ทำให้ผู้บังคับบัญชาสามารถออกคำสั่งหรือสั่งการจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่างตามลำดับชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอน
3. ทหารมีความรักสามัคคี (Esprit de corps) ในหมู่คณะด้วยกันเองสูงกว่าพลเรือนของบุคลากรในองค์กรอื่น เพราะทหารอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะเป็นเวลานานจนมีความสนิทสนมรักใคร่ปรองดองกันมากกว่าบุคคลในองค์กรอื่น
4. ทหารต้องรักษาผลประโยชน์ของหมู่คณะของตน (Military Corporate Interest) และต้องดูแลไม่ให้ถูกฝ่ายบริหารอื่นหรือรัฐบาลตัดทอนงบประมาณหรือลดผลประโยชน์ที่ทันสมัยได้เมื่อเทียบกับของประเทศอื่น

นอกจากนี้ในกรณีของทหารไทย องค์การทหารของไทยมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากกว่าความสัมพันธ์ที่มีในองค์กรอื่นๆ ประการแรก คือ ทหารไทยมีความเป็นรุ่นพี่รุ่นน้อง (Brotherhood) มีการเรียกพี่เรียกน้อง มีความเคารพรักและเชื่อฟังกันมากกว่าบุคคลในองค์กรอื่น มีการยอมรับในเกียรติและศักดิ์ศรีสูง ยอมรับในความมีอาวุโส (Seniority) และแต่งเครื่องแบบ (Uniform) ที่แสดงถึงชั้นยศ (Insignia) ทำให้ทราบถึงชั้นยศระหว่างกันอย่างชัดเจน และการเคารพในความเป็นผู้ที่อาวุโสเหนือกว่าและการยอมรับในความเป็นผู้ที่มีอาวุโสด้อยกว่า ซึ่งไม่มีการแสดงลักษณะเด่นชัดของรูปแบบเช่นนี้ในองค์กรข้าราชการหรือพลเรือนอื่น ยิ่งไปกว่านั้น ความสำเร็จที่เกิดจากการทำรัฐประหารที่สำคัญและจำเป็นมากที่สุดอีกประการหนึ่ง คือ การที่ทหารมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่พร้อมและสมบูรณ์ที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่นไม่มีหรือมีแต่ไม่พร้อมมากกว่าเท่ากับของทหาร

2.2.2 กลยุทธ์ในการทำรัฐประหารของทหาร

Claude E. Welch., Jr. and Arthur K. Smith (1984: 87) ได้สรุปกลยุทธ์การทำรัฐประหารของทหารไว้ 4 รูปแบบดังนี้

1. การใช้การกดดันด้วยอิทธิพลโดยพฤตินัย (Hint) หรือชักชวนนโยบายของรัฐบาลที่ทหารคิดว่าไม่ถูกต้อง
2. การขู่ (Threatening)ว่าจะใช้กำลังกระทำโดยใช้คำพูด การให้สัมภาษณ์ การเตรียมพร้อม หรือการเคลื่อนย้ายกำลังหน่วยรบ
3. การเรียกร้อง (Demand) ให้เปลี่ยนตัวผู้บริหารหรือคณะรัฐมนตรีเสียใหม่ เช่น ทหารยื่นคำร้องให้เปลี่ยนตัวรัฐมนตรีที่สร้างปัญหาหรือเห็นว่าขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานราชการ
4. การล้มล้าง (Overthrow) คณะผู้บริหารหรือรัฐบาลทั้งชุดด้วยการทำรัฐประหารและยึดอำนาจจากรัฐบาล

2.2.3 บทบาทในการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

Samuel E. Finer (1991) ได้สรุปถึงบทบาทของทหารในการแทรกแซงทางการเมืองที่สำคัญออกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ทหารทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย (Moderator) หมายถึง ทหารไม่ได้เข้าไปควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล แต่ทำหน้าที่ประสานหรือยับยั้งหรือไกล่เกลี่ยแทนในฐานะกลุ่มที่มีอิทธิพล แต่ไม่ได้แสดงความต้องการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปกครองหรือเปลี่ยนรูปแบบการปกครอง
2. ทหารทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ (Guardians) เกิดขึ้นเมื่อทหารเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลและตั้งรัฐบาลขึ้นมาใหม่ โดยทหารจะยึดอำนาจไว้เป็นการชั่วคราว อาจเป็นเดือนหรือเป็นปี โดยทหารจะควบคุมสถานการณ์และควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล โดยอาจเลือกทหารหรือพลเรือนเป็นหัวหน้ารัฐบาล จากนั้นก็จะกำหนดให้มีรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งต่อไป
3. ทหารทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองโดยตรง (Rulers) ด้วยการยึดอำนาจจากรัฐบาลแล้วเข้าบริหารประเทศแทน และเข้าควบคุมศูนย์อำนาจทางการเมืองเดิมหรือปรับเปลี่ยนใหม่ ทหารที่ทำหน้าที่ปกครองในรูปแบบนี้มักจะปกครองบริหารประเทศด้วยระบบเผด็จการ กล่าวคือไม่มีสถาบันทางการเมือง ไม่มีพรรคการเมือง และไม่มีการเลือกตั้ง รวมทั้งควบคุมเสรีภาพของประชาชน เช่นการประกาศกฎอัยการศึก หรือการควบคุมสื่อมวลชนและปราบปรามผู้ต่อต้านอย่างรุนแรง

เพราะฉะนั้นด้วยเหตุที่ทหารเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งมีกำลังพลจำนวนมาก มีความรักในหมู่คณะ มีระเบียบวินัยและมีความพร้อมในการใช้อาวุธ จึงสามารถเข้าแทรกแซงทางการเมืองด้วยการทำรัฐประหารและยึดอำนาจรัฐได้ในที่สุด

สรุปจากแนวคิดทหารกับการแทรกแซงทางการเมือง ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของ Samuel E. Finer (1991) ที่กล่าวถึงบทบาทของทหารในการแทรกแซงการเมืองที่สำคัญไว้ 3 บทบาท คือ บทบาทในฐานะเป็นผู้ไกล่เกลี่ย บทบาทในฐานะเป็นผู้พิทักษ์ และบทบาทในฐานะเป็นผู้ปกครองโดยตรง ผู้ศึกษาจะนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิเคราะห์บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหารในช่วงปีพ.ศ. 2509 – 2549 เป็นไปตามแนวคิดของ Samuel E. Finer (1991) หรือไม่อย่างไรบ้าง และผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2544) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ทหารต้องก่อการรัฐประหาร ไว้ 5 ปัจจัย คือ ด้านความพร้อม ความเข้มแข็งขององค์กรทหาร ด้านโครงสร้างสังคมเอื้อต่อการมีบทบาททางการเมืองของทหาร ด้านคณะทหารเป็นกลุ่มผลประโยชน์หนึ่ง ด้านความต้องการของคณะทหารบางกลุ่ม และด้านรัฐบาลบริหารประเทศไร้สมรรถภาพ มาวิเคราะห์บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหาร ในช่วงปีพ.ศ. 2509 – 2549 เป็นไปตามปัจจัยทั้ง 5 ของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช หรือไม่

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิวัธ รัตนันท์ (2530) ได้ศึกษาทัศนคติของทหารต่อสาเหตุของการรัฐประหาร : ศึกษาเฉพาะกรณีนายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตร หลักสูตรประจำ ชุดที่ 60 ผลการศึกษาพบว่าทหารมีความคิดเห็นว่า สาเหตุของการรัฐประหารเกิดจากเงื่อนไขที่สำคัญ 2 ประการ ประการแรก คือ ประเด็นที่ว่าทหารจะทำรัฐประหารเมื่อสภาพทางการเมืองภายในไร้เสถียรภาพ ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองขาดความชอบธรรม ความเปราะบางของรัฐบาล ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตย วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกระทบกระเทือน ประการที่สอง คือ สาเหตุของการรัฐประหารสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขเกี่ยวกับสถาบันทหารโดยตรง ได้แก่ ผลประโยชน์ของทหารถูกระทบกระเทือน และความขัดแย้งระหว่างผู้นำทหาร

เสนอ จันทรา (2530) ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุของการยึดอำนาจในประเทศไทย (พ.ศ. 2454 - 2514) ได้ค้นพบสาเหตุของการรัฐประหาร 3 สาเหตุพอสรุปได้ดังนี้

1. การแก่งแย่งอำนาจกันเองในกลุ่มผู้นำในวงการรัฐบาล การแก่งแย่งแข่งขันกันมีอำนาจของบรรดาผู้นำทางการเมืองนี้เองทำให้ต้องมีการรัฐประหารกันอยู่เสมอตลอดระยะเวลาประมาณ 40 ปี นับตั้งแต่เริ่มต้นการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้มีขึ้นในประเทศไทย เป็นผลให้การปกครองระบอบนี้มีได้ก้าวหน้าหรือเจริญเติบโตแพร่หลายในหมู่ประชาชน

2. ความเฉยเมยหรือความไม่เอาใจใส่ในกิจการทางการเมืองของสมาชิกในสังคม สาเหตุที่ประชาชนไทยไม่สนใจกิจการทางการเมืองสืบเนื่องมาจาก 2.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจที่ยากจน 2.2 การได้รับการศึกษาทางการเมืองน้อย 2.3 ขาดสถาบันทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. ตัวบุคคลผู้ทะเยอทะยานทางการเมือง ไม่พอใจต่อฐานะของตนหวังแก่งแย่งอำนาจทางการเมืองเพื่อสนับสนุนพรรคพวกของตนการแก่งแย่งอำนาจจึงดีชิงเด่นกันเช่นนี้ทำให้ประชาชนคนไทยเรารู้สึกเบื่อหน่ายต่อการปกครองของประเทศ

ประชา เทพเกษตรกุล (2535) ได้ศึกษาเรื่อง การแทรกแซงทางการเมืองของไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ผลการศึกษาค้นพบว่า ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 นั้น สาเหตุประการหนึ่งเกิดจากการที่ผลประโยชน์ร่วมของสถาบันทหารถูกกระทบกระเทือน ทั้งนี้เนื่องจากในระยะก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปรากฏว่าเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกและภาวะดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเทศไทยด้วย ทำให้มีการปลดข้าราชการออกจากประจำการเพื่อลดรายจ่ายของรัฐบาล และในปี 2474 พระองค์เจ้าบรมเดช ซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหม ได้ลาออกเพื่อประท้วงการที่รัฐบาลไม่ยอมขึ้นเงินเดือนทหาร ทำให้เกิดความไม่พอใจขึ้นทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนี้เกิดจากพลังของอุดมการณ์ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงประเทศเป็นสมัยใหม่มากกว่า ผลกระทบจากการสูญเสียผลประโยชน์ เนื่องจากคณะผู้ก่อการเห็นว่าจำเป็นต้องปกครองประเทศกันในระบบประชาธิปไตยเพราะระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบบที่ล้าสมัย ทั้งนี้โดยมีการกระทบกระเทือนด้านผลประโยชน์จากที่ไม่ได้รับการเพิ่มเงินเดือนเป็นแรงจูงใจให้ฝ่ายทหารทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เกิดเร็วขึ้น

สำหรับในการรัฐประหาร 4 ครั้งต่อมา คือ ในปี 2490, 2500, 2514 และ 2519 การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ โดยในการรัฐประหาร 2490 นั้นสาเหตุมาจากการที่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 บทบาทของทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารบกตกต่ำลงมาก เพราะนอกจากจะเป็นช่วงที่รัฐบาลพลเรือนมีอำนาจแล้ว ฝ่ายทหารยังถูกมองว่าเป็นผู้ร่วมทำสงครามกับญี่ปุ่น และเกียรติภูมิของฝ่ายทหารยังตกต่ำไปมากยิ่งขึ้น เมื่อฝ่ายพลเรือนภายใต้การนำของเสรีไทยได้รับการยกย่องว่าเป็นฝ่ายปลดปล่อยของประเทศไทยให้รอดพ้นจากภาวะแพ้สงคราม ผลประโยชน์ของกลุ่มทหารที่ได้รับความกระทบกระเทือนอีกประการหนึ่งก็คือ การที่รัฐบาลปลดทหารประจำการซึ่งส่วนใหญ่ไปร่วมกับญี่ปุ่นในมณฑลพ่ายัพหรือสหรัฐไทยเดิม ออกเป็นทหารกองหนุนจำนวนมากอย่างกะทันหัน โดยมิได้มีการให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านการเดินทางกลับภูมิลำเนาและสวัสดิการอื่นๆ ตามสมควร ทั้งนี้เพราะรัฐบาลถูกบีบบังคับจากอังกฤษ ประกอบกับรัฐบาลเองก็ประสงค์ที่จะลดกำลังทหารเพื่อลดรายจ่าย

และอำนาจทางทหารลง ยิ่งกว่านั้นตามรัฐธรรมนูญ 2489 ยังได้ห้ามทหารประจำการดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งสมาชิกสภา หรือรัฐมนตรีก็ตาม ซึ่งทำให้อำนาจทางการเมืองตกอยู่กับนักการเมืองพลเรือนแต่ฝ่ายเดียว การกระทำของรัฐบาลดังกล่าวนอกจากจะทำให้ทหารมีความรู้สึกว่าเป็นอิสระของกลุ่มถูกคุกคามและเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิของทหารแล้ว ทำให้นายทหารประจำการที่เคยมีอำนาจทางการเมืองมาก่อนและนายทหารประจำการที่ต้องการมีอำนาจทางการเมืองเกิดความไม่พอใจ การขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำที่อยู่ในอำนาจกับชนชั้นนำที่ต้องการได้อำนาจจึงเกิดขึ้น และนำมาซึ่งการรัฐประหารเมื่อ 8 พ.ย. 2490

สำหรับการรัฐประหารของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เมื่อ 16 ก.ย. 2500 ก็มีลักษณะของสาเหตุเช่นเดียวกับการรัฐประหาร เมื่อเดือน พ.ย. 2490 คือ เกิดจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำในขณะนั้น อันได้แก่ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารบก กับพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ เป็นประการแรก ขณะเดียวกันผลประโยชน์ทางการเมืองของทหารประจำการ ก็มีอิทธิพลที่จะพุดลิดรอนลง เพราะจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีนโยบายต้องการที่จะลดจำนวนสมาชิกสภาประเภทสองให้น้อยลง และพยายามที่จะแยกข้าราชการประจำออกจากข้าราชการทางการเมืองทำให้ทหารที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งที่เป็นรัฐมนตรี และสมาชิกสภาประเภทสองอยู่ในขณะนั้น เกิดความไม่พอใจที่ตนเองต้องเสียผลประโยชน์ไป และประการสุดท้ายคือ การที่มีการขยายกำลังและบทบาทของตำรวจออกไปอย่างกว้างขวาง ทำให้ทหารมีความรู้สึกว่าถูกท้าทาย และถูกลดความสำคัญลง

การรัฐประหารของจอมพลถนอม กิตติขจร ใน พ.ศ. 2514 สาเหตุสำคัญเกิดจากการที่สถาบันทหารถูกท้าทายอำนาจจากรัฐสภา โดยงบประมาณทางทหารถูกอภิปรายคัดค้านจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างกว้างขวาง และจากการเลือกตั้งในปี 2512 มีผลกระทบทำให้อำนาจของผู้นำทางการเมืองขณะนั้นลดลงเนื่องจากไม่สามารถปกครองประเทศได้อย่างเด็ดขาด และต้องแบ่งผลประโยชน์ในรูปเงินพัฒนาจังหวัดให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนพรรคสหประชาไทย เป็นต้น นอกจากนี้การรักษาอำนาจและความพยายามที่จะให้มีการสืบทอดอำนาจทางการเมืองของผู้นำระดับสูงอีกด้วย ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่าง จอมพลประภาส จารุเสถียร กับพลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์ อธิบดีกรมตำรวจอีกด้วย ดังนั้นคณะทหารจึงได้ก่อการรัฐประหารขึ้นเพื่อพยายามที่จะรักษาอำนาจของตนไว้

สำหรับการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เมื่อ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งนำโดยพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ นั้นเกิดจากการที่ความเป็นอิสระของทหารถูกละเมิดเกียรติภูมิและบทบาทของทหารตกต่ำลง เนื่องจากการโจมตีของศูนย์สันติศึกษาผู้นำกรรมกรและนักการเมืองหัวก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวกับการปกครองด้วยอำนาจเผด็จการ การคอร์รัปชันของผู้นำทหาร การใช้ทหาร

ปราบปรามผู้เดินขบวนในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 การยินยอมให้สหรัฐอเมริกาตั้งฐานทัพในประเทศ และการเรียกร้องให้ยุบตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นต้น นอกจากนี้งบประมาณทางทหารยังถูกโจมตีและท้วงติงจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในหลายเรื่อง ประกอบกับการตื่นตัวของประชาชนกลุ่มต่างๆ ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง และไร้ทิศทาง ทำให้มีการเดินขบวน การประท้วงและการนัดหยุดงานเกิดขึ้นเป็นประจำ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวกระทบกระเทือนด้านความมั่นคงของประเทศไทย และผลประโยชน์ของกลุ่มทหารเป็นส่วนรวมด้วย

ส่วนการกบฏ เมื่อ 24 มิ.ย. 2520 ซึ่งนำโดย พลเอกฉลาด หิรัญศิริ และการกบฏเมื่อ 1 เม.ย. 2524 นั้นเกิดจากความขัดแย้งกันระหว่างผู้นำระดับสูงที่ถืออำนาจกับบุคคลระดับสูงที่เป็นผู้นำหรือแกนนำในการกบฏในเรื่องผลประโยชน์ร่วม รวมทั้งด้านอื่นๆ ทำให้เกิดการใช้กำลังก่อการกบฏขึ้นเพื่อช่วงชิงและรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองไว้ ส่วนกบฏเมื่อ 9 ก.ย. 2528 ซึ่งนำโดย พลเอกเสริม ณ นคร, พ.อ. มนูญ รูปขจร สร้างสาเหตุการปฏิวัติว่าเป็นเพราะเศรษฐกิจเสื่อมโทรมรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ส่วนการทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 23 ก.พ. 2534 ก็สร้างสาเหตุการทำรัฐประหารว่าเกิดจากพฤติการณ์การฉ้อราษฎร์บังหลวงของคณะผู้บริหารประเทศ ข้าราชการการเมืองใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงข้าราชการประจำ รัฐบาลเป็นเผด็จการทางรัฐสภา การทำลายสถาบันทหาร การบิดเบือนคดีล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ เหล่านี้ทำให้คณะทหารตัดสินใจเข้ายึดอำนาจทางการเมือง

สรุปได้ว่า จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหาร ในช่วงปีพ.ศ. 2509 – 2549 พบว่า การแทรกแซงทางการเมืองของทหารที่ผ่านมา มักจะมีปัจจัยและสาเหตุที่คล้ายคลึงกัน คือ สภาพทางการเมืองภายในไร้เสถียรภาพ กลุ่มผลประโยชน์ของทหาร พฤติการณ์การฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือคอร์รัปชันของคณะผู้บริหารประเทศ ข้าราชการการเมืองใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงข้าราชการประจำ รัฐบาลเป็นเผด็จการทางรัฐสภา การทำลายสถาบันทหาร การบิดเบือนคดีล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นต้น ส่งผลให้ทหารต้องเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจะนำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษา ตลอดจนนำมาเชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหาร ในช่วงปี พ.ศ. 2509 – 2549 และวิเคราะห์ปัจจัยและสาเหตุที่ทหารต้องก่อการรัฐประหาร ในช่วงปี พ.ศ. 2509 – 2549 ว่ามีความเหมือนและแตกต่างกันหรือไม่

2.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหาร ในช่วงปีพ.ศ. 2509 – 2549 ในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการเกิดการรัฐประหาร ในช่วงปี พ.ศ. 2509 – 2549 วิเคราะห์บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหาร ในช่วงปี พ.ศ. 2509 – 2549 ตามแนวคิดของ Samuel E. Finer (1991) ที่กล่าวถึงบทบาทของทหารในการแทรกแซงการเมืองที่สำคัญไว้ 3 บทบาท คือ บทบาทในฐานะเป็นผู้ไกล่เกลี่ย บทบาทในฐานะเป็นผู้พิทักษ์ และบทบาทในฐานะเป็นผู้ปกครอง โดยตรง โดยผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ว่า บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหาร ในช่วงปีพ.ศ. 2509 – 2549 เป็นไปตามแนวคิดของ Samuel E. Finer (1991) หรือไม่อย่างไรบ้าง

นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ปัจจัยและสาเหตุที่ทหารต้องก่อการรัฐประหาร ในช่วงปี พ.ศ. 2509 – 2549 ตามแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2544) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ทหารต้องก่อการรัฐประหาร ไว้ 5 ปัจจัย คือ ด้านความพร้อม ความเข้มแข็งขององค์กรทหาร ด้านโครงสร้างสังคมเอื้อต่อการมีบทบาททางการเมืองของทหาร ด้านคณะทหารเป็นกลุ่มผลประโยชน์หนึ่ง ด้านความต้องการของคณะทหารบางกลุ่ม และด้านรัฐบาลบริหารประเทศไร้สมรรถภาพ ซึ่งผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ว่า บทบาทหน่วยรบพิเศษในการรัฐประหาร ในช่วงปีพ.ศ. 2509 – 2549 เป็นไปตามปัจจัยทั้ง 5 ของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช หรือไม่

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ได้ดังนี้

